



Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2023 року



*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в I кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернігівської області у I кварталі 2023 року свідчать, що на тлі тривалих бойових дій та обстрілів цивільної інфраструктури респонденти послабили свої негативні очікування щодо обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні нижчими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 76.9% (у попередньому кварталі «мінус» 91.7%) (графік 1). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 16.7%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** 84.6% респондентів очікують, що інфляція перевищить 20.0% (у IV кварталі 2022 року – 92.3%), у цілому по Україні – 53.2%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют (ці два чинники відмітили всі опитувані) та воєнні дії (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 100.0% респондентів (другий квартал поспіль). У цілому по Україні – 83.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 8.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 16.7%) (таблиця). У цілому по Україні – «мінус» 2.5%;
- **значне зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 41.7% (у попередньому кварталі – 0.0%). Водночас респонденти області очікують зменшення обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у IV кварталі 2022 року – 20.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – 2.8% та 2.0% відповідно;
- **зменшення обсягу інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар **нижчими темпами:** баланси відповідей – «мінус» 9.1% та «мінус» 18.2% відповідно (у IV кварталі 2022 року – «мінус» 25.0% та «мінус» 33.3% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 17.8% та «мінус» 10.3% відповідно (таблиця);
- **зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому кварталі 0.0%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 16.4%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються, та на товари/послуги власного виробництва високими темпами:** баланси відповідей – 100.0% та 84.6% відповідно (у IV кварталі 2022 року – 100.0% та 76.9% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину та матеріали, а також проблеми з логістикою (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції вищими темпами:** баланс відповідей – 84.6% (у попередньому кварталі – 69.2%). Також очікується **повільніше зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланс відповідей – 46.2% (як у IV кварталі 2022 року – 58.3%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти зазначили воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

За оцінками керівників підприємств, **потреби підприємств області у зростанні позикових коштів** найближчим часом **посиляться** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають наявність інших джерел фінансування, невпевненість у спроможності підприємств вчасно виконувати боргові зобов'язання та занадто високі ставки за кредитами (графік 9).

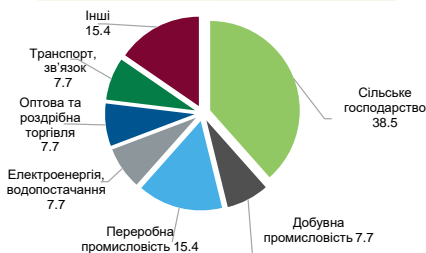
Усі респонденти зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 94.7%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

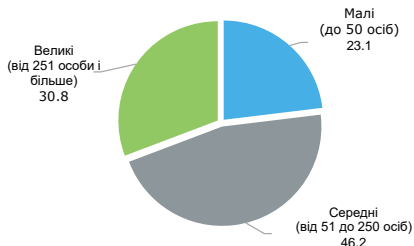
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 38.5% (у попередньому кварталі – «мінус» 23.1%). У цілому по Україні – «мінус» 16.9%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва знизився та оцінюється нижче ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 37.5% (у IV кварталі 2022 року – 0.0%);
- **підприємства області змушені залучати додаткові виробничі потужності, щоб задовольнити неочікуване збільшення попиту:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому кварталі – 7.7%).

Паспорт вибірки^{1,2}

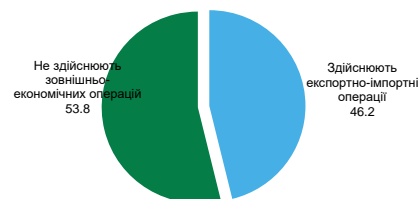
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %



Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

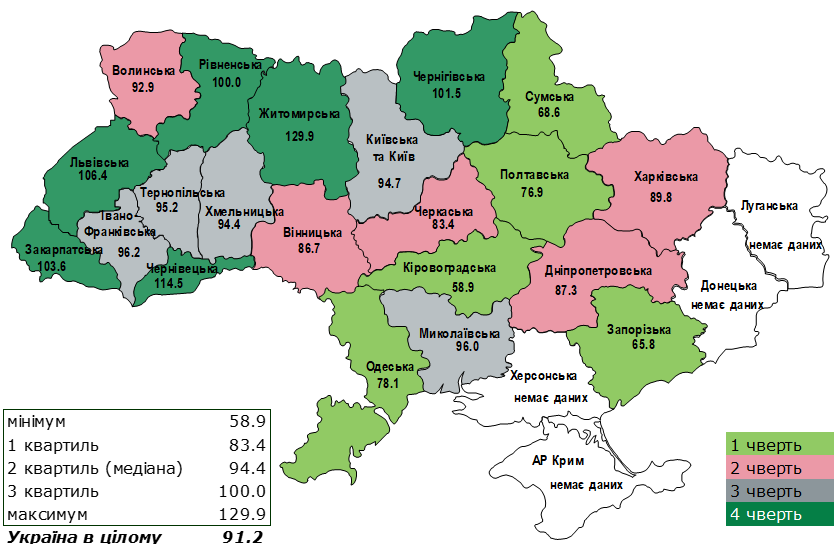


Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %



- період проведення – 31 січня – 22 лютого 2023 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %



*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;

**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)⁴

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану		-33.3	0.0	-16.7	8.3
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва		-8.3	30.0	0.0	41.7
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт		-44.4	-25.0	-25.0	-9.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар		-33.3	-25.0	-33.3	-18.2
кількості працівників		-45.5	-25.0	0.0	-15.4

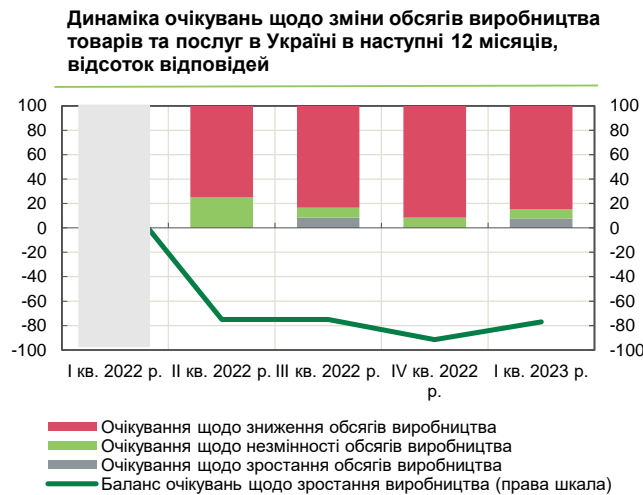
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

⁴ У зв'язку з початком війни та передчасним завершенням опитування у I кварталі 2022 року вибірка нерепрезентативна.

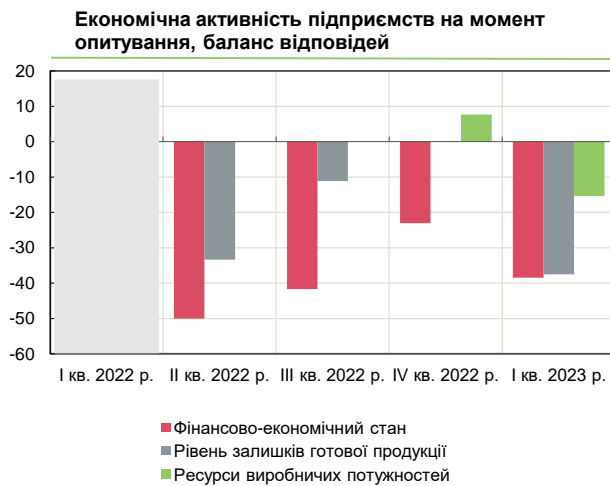
Графік 1



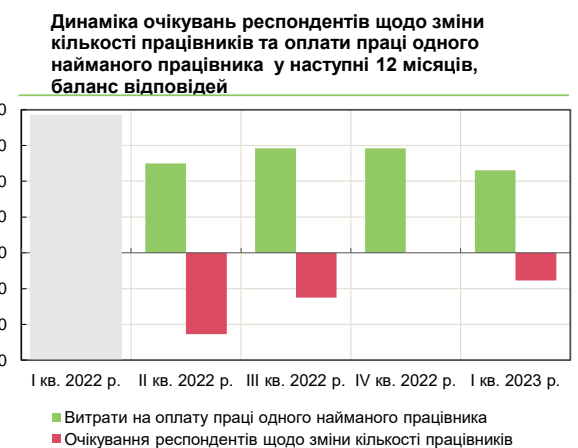
Графік 2



Графік 3



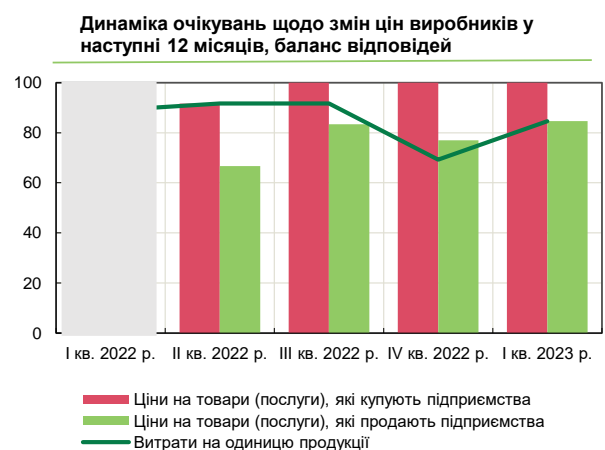
Графік 4



Графік 5

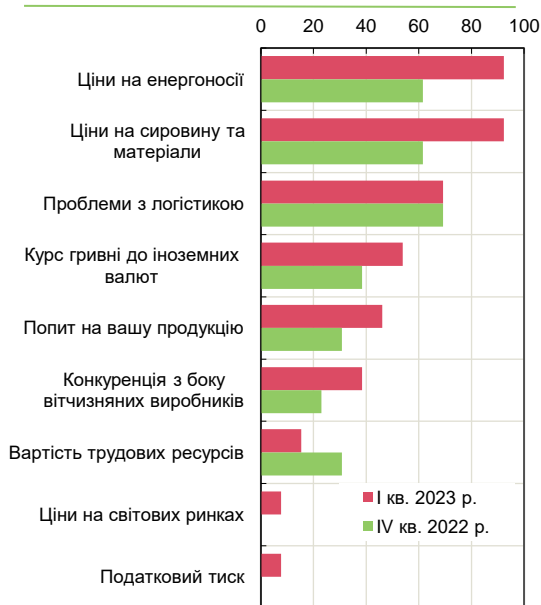


Графік 6



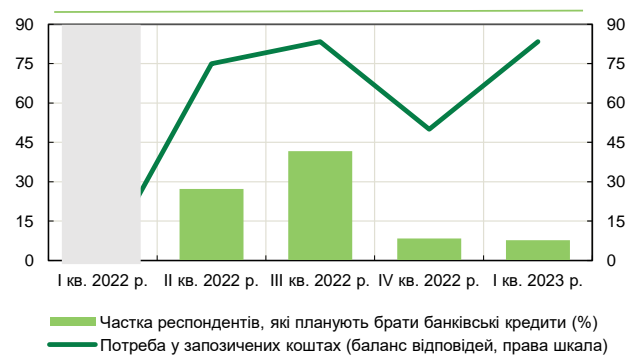
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей



Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей



Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

